

U prethodnom broju pisali smo o Ugovoru o gradnji, popravku ili preinaci broda ili jahte, stoga smo smatrali neophodnim u ovom čudnom povijesnom razdoblju pandemije uzrokovane virusom COVID-19 objasniti kada i kako se može raskinuti predmetni ugovor

Tekst: **odvjetnica Tiziana Paris**
Foto: **arhiva Burze Nautike**

Poslovanje u vrijeme globalne pademije COVID-19, predstavlja poslovnu okolnost koju je rijetko koji poduzetnik mogao predvidjeti pa i u najgorim horor-business scenarijima! Godina 2020.

suočila nas je s nizom izazova u rangu scenarija hollywoodskog filma katastrofe, a poduzetnici, bez obzira na to jesu li oni vlasnici tvrtki za izgradnju brodova ili za servisiranje plovila, u ovakvoj situaciji se s pravom pitaju može li se viša sila priznati

kao razlog za neispunjenje ili djelomično ispunjenje ugovorne obaveze? Što ako naručitelj odustane od izgradnje, popravka ili preinake broda? Smije li?

Smatram da je ova tema posebno zanimljiva onim našim tvrtkama koje se bave upravo izgradnjom, popravcima ili preinakama brodova, jahta ili brodicama te ćemo u nastavku pokušati objasniti što znači raskid te pod kojim je uvjetima moguć.

Dakle, kao što smo u prethodnom članku objasnili, Ugovor o gradnji broda

Sukladno odredbama Zakona o obveznim odnosima, jedno od temeljnih načela ugovornog prava jest načelo obvezatne snage ugovora, odnosno načelo „pacta sunt servanda“, koje zahtijeva da se striktno poštuju ugovorom preuzete obveze, bez obzira na promjene koje mogu nastati od trenutka zaključenja ugovora do trenutka dospelosti. Međutim, ako su se okolnosti promijenile na takav način da je ispunjenje obveze postalo apsolutno nemoguće, u svim pravnim sustavima, pa tako i u Republici Hrvatskoj, ugovorna strana koja je obavezna izvršiti neku obvezu oslobađa se te obaveze, pod uvjetom da za nemogućnost ispunjenja nije kriva, odnosno da se radi o okolnostima koje nije mogla, odnosno morala predvidjeti, spriječiti, otkloniti ili izbjeći.

Ta je mogućnost, sukladno odredbama Zakona o obveznim odnosima, predviđena kao „clausula rebus sic standibus“ odnosno izmjena ili raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti.

U osnovi, ako bi zbog izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle predvidjeti u vrijeme sklapanja ugovora (kao npr. izbijanje pandemije izazvane kronavirusom), i do kojih je došlo nakon sklapanja ugovora, ispunjenje obveze postalo pretjerano otežano ili bi jednoj

ugovornoj strani nanijelo pretjerano veliki gubitak, ona tada može zahtijevati da se ugovor izmijeni ili čak i raskine.

Na primjer: imamo slučaj da je naručena izgradnja velikog broda, brodograditelj je izdao ponudu naručitelju, naručitelj ju je prihvatio i platio odmah zahtijevanu kaparu od 30%. U međuvremenu, nastupile su posebne mjere radi COVID-19, brodograditelj ne može pribaviti određene dijelove za izgradnju broda po cijenama koje su navedene u ponudi ili ih uopće ne može nabaviti, a naručitelj ne želi platiti veću cijenu od one ugovorene, što sad?

Dakle, u konkretnom slučaju postoji mogućnost RASKIDA, a on je definiran ODREDBAMA Zakona o obveznim odnosima taksativno određene pretpostavke kad se navedena mogućnost primjenjuje, a to je:

- da se radi o izvanrednim okolnostima koje su nastale nakon sklapanja ugovora i nisu se mogle predvidjeti u vrijeme sklapanja ugovora,
- ugovorna strana ih u vrijeme sklapanja ugovora nije bila dužna uzeti u obzir ili ih nije mogla izbjeći ili savladati
- okolnosti moraju nastupiti prije isteka roka određenog za ispunjenje obveze od te ugovorne strane.

Epidemija COVID-a 19 sigurno ima obilježja više sile jer je riječ o

izvanrednom vanjskom događaju koji stranke u ugovornim odnosima nisu mogle predvidjeti, spriječiti, izbjeći ili otkloniti. Međutim, u konkretnom slučaju svakako se mora ocijeniti utjecaj izvanrednih vanjskih okolnosti na mogućnost ispunjavanja ugovorne obaveze te se s toga postavlja pitanje: kada je utjecaj vanjskih okolnosti toliko velik da je ugovornu stranu onemogućio u ispunjenju, te kada ju je doveo do toga da je ugovorna strana dovedena u situaciju da može samo djelomično ispuniti preuzetu ugovornu obvezu?

Definitivno smatram kako bi u navedenom slučaju najbolji način bio da se pregovorima postigne kompromisno rješenje, bilo da je riječ o raskidu ugovora ili da se djelomičnom izmjenom ugovora postigne uređena mogućnost odgode plaćanja za vrijeme trajanja posebnih okolnosti.

Međutim, u slučaju nepopustljivosti jedne ugovorne strane, povrijeđena se ugovorna strana može pozvati i na zakonske odredbe i sudsku praksu. Prema višegodišnjoj sudskoj praksi u takve „izvanredne“ okolnosti ubrajaju se:

- neotklonjivi prirodni događaji (npr. potres, poplava, suša) ili
- nove ekonomske pojave (npr. nagli, izuzetni i velik pad ili skok cijena) ili
- od strane državnog aparata poduzete mjere (npr. zabrana ili

ograničenje uvoza ili izvoza, promjena sistema cijena, tarifa i određenih standarda).

U procjeni je bitan i subjektivan moment, a taj je da nastupom tih okolnosti kod ugrožene ugovorne strane nastaje nova situacija u kojoj je motiv koji je postojao u trenutku sklapanja konkretnog ugovora otpao i izgubio svoj raniji ekonomski cilj, zbog čega ugovor više ne odgovara očekivanju ugovorne strane. Odnosno, ako se vratimo našem početnom primjeru: može doći do situacije povećanja cijene izgradnje broda koja više nije prihvatljiva naručitelju, a ni brodograditelju ne omogućuje da izgradi brod po prethodnoj ponudi, budući da bi ga to odvelo u osobne gubitke.

S toga sad slijedi pitanje: treba li onda ugovoriti izmjenu ugovora kroz Aneks ugovora ili je ga je bolje definitivno raskinuti?

To će svakako ovisiti o volji, odnosno pravima, obavezama i interesima ugovornih stranaka. Ako se ugovori izmjena ugovora, tada se sklapa Aneks ugovora, ali ako druga ugovorna strana ne pristane na izmjenu, tada ugovorna strana koju je zadesio izvanredni događaj ima pravo raskinuti ugovor.

ŠTO SVE TREBA ZA RASKID UGOVORA?

Je li za raskid dovoljna izjava? Nažalost, ne. Naime, sukladno odredbi iz čl. 369. st. 2. ZOO-a sudska praksa zaključuje da se raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti ne može dati prostom izjavom, već ugrožena stranka, ukoliko se suprotna strana protivi raskidu i pritom se ne potpiše Sporazumni raskid ugovora, može samo od suda tražiti da se ugovor raskine. U tom slučaju ugovor se smatra raskinutim tek pravomoćnošću presude, a to znači da treba tužiti suprotnu stranu na raskid ugovora, voditi sudski postupak koji na hrvatskim sudovima traje barem 2 godine, i to do prvog stupnja odluke, a onda nakon toga sigurno slijedi i žalba, tako da se pravomoćnu sudsku odluku kojom se određuje je li ugovor raskinut ili nije može očekivati tek nakon 4-5 godina!

Dakle, sve navedeno zvuči vrlo neugodno i nelogično, zbog čega se ugovornim stranama uvijek predlaže „alternativno“ rješavanje predmetne problematike. Uglavnom se radi o

pregovorima ili postupku medijacije. Pritom je vrlo važna uloga odvjetnika koji je ujedno i ovlaštenu medijator i posjeduje vještine i znanja kako bi na obostrano zadovoljstvo dogovorio sadržaj Aneksa ugovora sa suprotnom stranom.

Na kraju možemo zaključiti da je raskid sklopljenog ugovora svakako moguć, i da se izvanredne okolnosti kao što je pandemija izazvane koronavirusom, smatraju valjanom razlogom za raskid ugovora. Međutim i u tom slučaju savjetuje se SPORAZUMNI RASKID ugovora, dakle, sklapanje novog ugovora kojim će se ugovoriti raskid i točno definirati eventualna naknada štete i urediti svi međusobni odnosi ugovornih strana.

Ukoliko se ne želi sporazumni raskid može se sastaviti i ANEKS UGOVORA, kojim će se točno odrediti novi termini

i uvjeti ugovorene izgradnje, odnosno popravka ili preinake broda.

U prilogu ovog članka dostavljamo svim čitateljima na uvid jako pojednostavljenu verziju nacrtu Sporazumnog raskida ugovora. Međutim u ovom trenutku treba naglasiti da je tu riječ o Ugovoru, a ugovore kao takve uvijek bi trebala sastaviti stručna osoba. To je jedan od najvažnijih savjeta strankama koje su se našle u situaciji da razmišljaju o raskidu ugovora. To je posao kojega bi trebao napraviti odvjetnik specijaliziran u materiji, jer samo tako mogu se izbjeći kriva tumačenja ugovora i kasniji eventualni sudski sporovi.

Za daljnje informacije, prijedloge tema i pravno savjetovanje slobodno nas kontaktirajte na:

www.lawparis.com